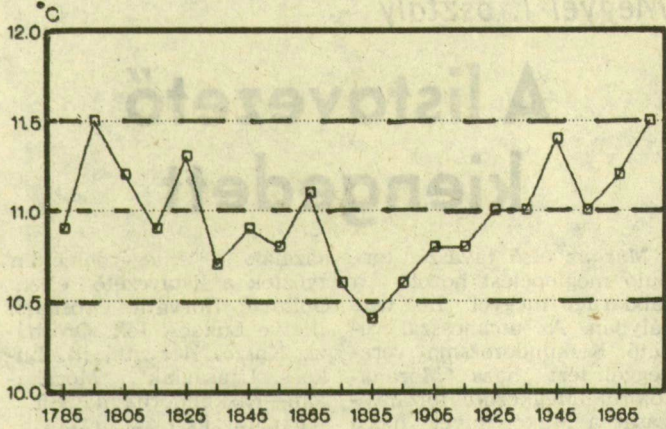

Évtizedes hőmérsékleti átlagok — Budapest (1781—1980)

Melegsünk?

A gumipitypang nem az esetünk

Már megszoktuk, hogy olyan az éghajlatunk, amilyen. Bár szárnyra keltek olyan feltételezések is, hogy a mediterrán éghajlat felé haladunk. No persze, és közben elfogy fejünk fölül az ózon, és akkor még attól is elmegy a kedvünk, hogy narancs- és banánültetvényeink tervén gondolkozunk. Mielőtt bárki is elhintené a narancsmagot, ez ügyben hallgassanak Kopány Györgyre, a JATE éghajlattani tanszékének vezetőjére.

— Az a hír járja, hogy hazánk éghajlata változni fog. Mi igaz ebből?

— Az emberek érdeklődését mindig a pillanatnyi időjárás váltja ki. Mostanában sorra megdőltek a hőmérsékleti rekordok, és ebből általános következtetéseket vonnak le, pedig elég szélsőséges az időjárásunk. Csak az egy-két emberöltőn át tartó módosulásokra mondhatjuk, hogy éghajlatunk valamilyen irányba eltolódott.

— Akkor ez a téli néhány napos felmelegedés nem előzménye, vagy kezdete az éghajlatváltozásnak?

— Nem, mert ha bekövetkezik az éghajlatváltozás, akkor az globális méretű. Például, ha Európában enyhe a tél, akkor Amerikában nagyon zord. Azonban van itt egy nagyon érdekes dolog. A múlt század végén, 1880 körül érte el a Föld éghajlata a mélypontot. Ezt a kis jégkorszak végének is nevezik. Az 1600-as években hónapokig jég borította a Tenzét, az árusok sátrakat ütöttek rajta — ez volt a jégpiac. A múlt század végétől jelentős melegedés történt az egész földgömbön; ez a körülbelül 1 C-fok is sokat jelent. 1940-től viszont újra hőmérséklet-csökkenés tapasztalható. Tehát egy emberöltőn keresztül vannak a változások utaló tendenciák. Itt van például Budapestnek közel 200 éves, évtizedes hőmérsékleti átlagainak sorozata. Az 1700-as évek végén volt a legmelegebb. Utána 90-100 éven át lehűlés következett, amely 1880 körül érte el a mélypontját, utána ismét melegedést mutatnak az átlagok; ez 1940-ben tetőzött. Majd ismét lehűlés következett.

— A melegedés nincs kapcsolatban az iparosodással?

— Az iparosodás és a melegedés körülbelül egybeesik, ekkor nőtt a levegő szén-dioxid-koncentrációja. Igen ám, de az előző felmelegedések mivel magyarázhatók? Akkor még sehol nem volt az ipar. Tehát az éghajlat, a hőmérséklet ingadozásai emberi tevékenységtől függetlenek. Az viszont tény, hogy nemcsak a szén-dioxid, hanem a metán, a szén-monoxid és a dinitrogén-oxid emberi tevékenység során is bekerülhetnek a légkörbe. Ezek a gázok átengedik a napsugárakat, viszont a Föld hosszú hullámú sugarait elnyelik, és így csapdába kerül a meleg.

Podmaniczky Szilárd

„Terhelt” voltam...

Bár nyilván van az olvasók között, akinek nem újdonság, amit bevezetőül írok, a későbbiek érthetősége kedvéért mégis vissza kell mennem pár hónapot. Múlt év decemberében jelent meg egy riport lapunkban, amely a Szeged SC-nél történt pénzügyi visszaélésekről szólt. Az írás egyik főszereplője, Trényi Imre, a klub atlétikai szakosztályának igazgatója (egykori kalapácsvető) a cikk több kitételét sérelmesnek találta, s ezért bírósághoz fordult. Följelentése nyomán a bíróságon előbb — a joggyakorlatnak megfelelően — békítő tárgyalást tartottak, ami azonban eredménytelenül zárult, mert Trényi Imre nem vonta vissza följelentését, én pedig tartottam magam a riportban írottakhoz. Ezért tehát immár rendes tárgyalást tűzött ki a bíróság.

A pénteki tárgyalás előzményéhez tartozik, hogy csütörtökön megkeresett a szerkesztőségben Trényi Imre és védője, Molnár Imre egyetemi tanár. Molnár Imre följárlotta, védence viszszaadta, hogy ő is szívesen feljelentést tesz. Cserébe „csupán” annyit kértek: írjam meg az újságban, hogy nem igaz, amit a decemberi riportom tartalmazott. Hozzáadták, a bíróság úgyis ezt fogja megállapítani, tehát én csak elébe mennék az ítéletnek, de megkímélném magam a bírósági tortúrától. Nos, utólag bevallhatom az olvasónak, a bírósági tárgyalás — különös tekintettel arra, hogy ott vádlottként, még „gyönyörűbb” jogászvezéreléssel terheltként szerepeltem — nekem sem hiányzott egyáltalán. Ez az oka, hogy a följelentés viszszaadása érdekében én is ajánlottam valamit: azt, hogy egyáltalán nem írok többé Trényi Imre viselt dolgairól. Az események azt mutatják, érdemes lett volna Trényiéknek elfogadni ezt az ajánlatot, ám Molnár Imre hallani sem akart erről, így következett a tárgyalás...

Meg kell, hogy mondjam, bár bírósági tudósítóként sok-sok tárgyalást ültem már végig, s így a termék légköre egyáltalán nem ismeretlen számomra, azért vádlottként — sokkal keményebbnek tűnik ugyanaz a pad...

Trényi Imre és védője a följelentésében hét pontban foglalta össze kifogásait. Ebből háromról már a békítő tárgyaláson kiderült, hogy megalapozatlan, így négyről tárgyalt a bíróság. Ezek közül is egy már a tárgyalás megkezdésére elvezetette aktualitását. A decemberi cikkben ugyanis azt írtam: „a bűnügyi aktában jelenleg nem szerepel Trényi Imre neve”. A följelentés azt sugallja: most nem, de majd fog. Nos, bár szerintem ez pusztán egy tényyszerű megállapítás, azért nem kellett a dolgot megvitatni, mert időközben Trényi Imre gyanúsítottja lett az ügynek, mégpedig magánokirat-hamisításra való rábírás vétsége miatt. Em-

Trényi mint feljelentő is megbukott

reklámtevékenységet nem folytatott a szövetségnek, a bíró azt is megkérdezte: szerepet játszott-e a kifizetésekben az, hogy Trényi korábban (éppen ezen ügy kipattanásáig) az adóhatóság jogásza volt? Természetesen nem volt a válasz.

A már fentebb említett vádpontok egyike a következő sorokat kifogásolta: a sokat emlegetett riportban: „Pont abban az időszakban, sikerült” (Trényinek) főállásban elhelyezkednie az egyesületnél, amikor az atlétikai szakosztálynál kiemelkedő eredményességű munkát végző gyaloglódzó, Kéri Ferenc főállását megszüntették.” 1989. november 24-én született megállapodás — hosszas vita után — arról, hogy Kéri Ferenc állását megszüntetik. Trényi december 1-jétől került a klubhoz. De tagadta, hogy ez „azonos időszak” lenne. Igaz, följelentésében azt próbálta a leírakba magyarázni, hogy azt állítom: Kéri azért küldték el, hogy Trényinek állása legyen. Az írásban ilyenről nem volt szó. Am újfent megjegyzendő: Kéri a „pénzügyi racionalizálás” jegyében küldték el. Amikor Trényi feleslegessé vált az adóhatóságnál, s állásra volt szükség, már nem vették ilyen szigorúan a takarékosági intézkedéseket. Neki volt hely a klubnál.

Az utolsó pont háttérre a volt szakosztály-igazgató, Kovács Kálmán nyilatkozata, aki — idézem ismét az írást — „megérezte: nem tiszták azok a pénzek, amik a szakosztályhoz kerülnek, s amiből Trényi az edzőket — mindenekelőtt saját magát — akarta premizálni.” Nos, hogy mennyire nem kapott pénzt, a tavalyi premissumlistával igazolta Trényi, amelyen háromezer forint szerepel a neve mellett. Ám a cikkben nem azt írtam, hogy saját magát premizálta, hanem, hogy akarta premizálni. Az ennek igazolására tanúként megidézték Kovács Kálmán elmondott egy esetet. Trényi Imre egy ízben jelentkezett nála, hogy „szerzett” 70 ezer forintot az edzőknek, amit

már föl is osztott: 35 ezret kapott volna ő maga, a maradékot öt másik edző. Kovács Kálmán ezt a felosztást nem volt hajlandó jóváhagyni, a pénzt nem is fizették ki, viszont Trényi Kovács ellen hangolta az edzőket, mondván: miatta nem kapnak jutalmat...

A tanúkihallgatások, valamint a perbeszédnek elhangzása után a Szeged Városi Bíróság Bálint Gyula tanácsa a nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmazás vétsége miatt emelt vád alól e sorok íróját fölmentette, s a magánvádlót kötelezte a bűnügyi költségek megfizetésére. Ugyanakkor bejelentette, hogy átiratot intéz a városi ügyészséghez nyomozás elrendelése végett, mert az eljárás során Trényi Imrével kapcsolatosan a hivatalos személy által elkövetett vesztegetés bűntettének gyanúja merült föl.

Az ítélet indoklásában a bíró kifejtette, hogy az egybehangozó tanúvallomások, valamint a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a decemberi cikk állításai valóságok.

Az ügyészségnek megküldendő átirattal kapcsolatosan pedig indoklasként annyit mondott: az a tény, hogy olyan összeget költöttek egyetlen sportoló — kétes sportértékű — utaztatására, ami sok-sok atléta egész éves versenyzetését fedezné, erkölcsileg megkérdőjelezhető. Azzal azonban, hogy mindezt Trényi Imre az adóhatóság dolgozójaként intézte, a bűncselekmény gyanúja is fölmerül.

Trényi és védője fellebbezett az ítélet ellen, így az nem jogerős.

*

Adóhatósági munkakörében már megbukott Trényi Imre, most följelentő szerepköre sem hozott számára sikert. Szakosztály-igazgatóként, a Szeged SC-ben, még tartja magát. Bár talán az is jelez valamit, hogy az egyesület Dózsa György utcai dicsőségvitrinjéből pár hete levették Trényi fotóját...

Bevallom, bizonyos fokig sajnálom ezt az embert. Védőjével, Molnár Imrével együtt (aki szintén sokáig volt vezetője az atlétáknak) azt hirdeti magáról: évtizedekig sikerrel ténykedett, kiváló és áldozatos munkát végzett az atlétika érdekében, s ez a tekintélyt most „egyesekek” tönkreteszik. Holott nem történt más, mint ami manapság nem ritka: valakiről, aki 20-30 éven át büntetlenül garázdálkodhatott egy-egy területen, egyszerűen megírják, ki is valójában. De 20-30 év, ami alatt soha senki nem emelt kifogást az erkölcselenségek ellen (mert olyan volt a légkör), szóval, ennyi év elég ahhoz, hogy valaki el is higgye magáról: jó: cselekszik. Ezért különösen fájó a kihozandóság. Ha ennyi „sikertől” való megrészegedés után valaki még ki tud józanodni...

Balogh Tamás

Nagytakarítás a Himaláján

Júliusban nemzetközi expedíciót indítanak a Himalája „K-2” (Karakorum-2) jelzésű csúcsára a hegymászók által otthagytott több tonnányi szemét eltakarítására — jelentették be szerdán Rómában a Mountain Wilderness szervezet képviselői. A csoportban résztvevő olasz, francia, angol, német, belga, csehszlovák és pakisztáni hegymászók százötven helyi vállalkozó segítségével szállítják le a Mount Everest után második legmagasabb hegycsúcsról a hulladékokat: sátormaradványokat, konzervdobozokat — és mintegy húsz kilométernyi hegymászókotelet.

A 8611 méteres K-2-ről a szemetet zsákokban viszik le a legközelebbi faluba, ahol három hulladékfeldolgozó létesítenek.

Főrendező — „háború” közben

Kedves Korcsmáros György!

Nagyrabecsült kollégámmal, Márok Tamással folytatott beszélgetéséből (Dél-magyarország, március 9.) több érdekes meglátásod is szívesen ragoznám, engedd meg azonban, e helyütt csak egyetlen szegmentjét ragadjam ki. Mivel közvetve személyemet is érinti az ú. n. intendatúra kapcsán. S mivel Márokkal szót váltva kiderült, ő sem tudja (tudhatja), mi az. Visszakérdezésemre tehát én is „visszakérdeznék, de nagyon komolyan”: beszélgethetek olyasmiról a nyilvánosság előtt, hitelt érdemlően, amiről nincs érdemi információt? Ezért most csupán pár észrevétel.

1. Az intendatúrának semmi köze a „trösztösítéshez”. 2. Kidolgozására a városi tanács végrehajtó bizottságától kaptam megbízást, mint a Szegedi Szabadtéri Játékok művészeti vezetője (azóta többébedinagammal, megbízólevéllel), dr. Müller Józsefné kulturális elnökhelyettes javaslatára. Határidő: április 15.

3. Ha elkészül — persze szóban addig is — szívesen állok bárkinek rendelkezésére. Miképpen például a szimfonikus zenekar szíves invitalására is megosztottam velük (kérdéseikkel, kétélyeikkel) a tervezetet — hangsúlyoznám, a tervezetet. Mely csodák csodájára sokban egyezett Pál Tamás hasonló elképzeléseivel, akinek viszont nyugati tapasztalatai adtak hasznos ötleteket (adhattak, hiszen Pál ismeri a nyugati szisztémát, s vette is a fáradságot nem egy, jópár konzultációra).

S ha már itt tartunk. Egészen pontosan magam sem tudom, kinek lettél most a főrendezője? Mert az egész társulat (pontosabban a fele) választott. Az igazgatónak? A szakszervezeti társulatnak? Gregor Józsefnek és az operatársulatnak? Netán a városi tanács művelődésügyi osztályának? Nem tudom, így nem nyilatkozom. Ergo: tace.

Üdvözlettel:

Nikolényi István